

Saksutredning:

REGIONREFORMEN – HØRINGSUTTALELSE TIL EKSPERTUTVALGETS RAPPORT AV 1.FEBRUAR 2018

Behandlinger:

- Vedlegg:** 1. Oversendelsesbrev fra KMD av 09.02.2018 (2s).
2. Sammendrag av ekspertutvalgets rapport (6s).
3. Forventningsbrev fra fylkesordførerne på Vestlandet av 15.03.2018 (4s).
4. Brev fra fylkesrådmannen til KMD av 24.08.2017 (3s).

Andre henvisninger:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2ac32be8629541259acade7d15d9451e/regionreform---rapport-fra-ekspertutvalget.pdf>

1. Bakgrunn

I forbindelse med arbeidet med regionreformen nedsatte Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) våren 2017, som følge av et anmodningsvedtak i Stortinget våren 2016, et ekspertutvalg. Utvalget har hatt som mandat å vurdere overføring av ytterligere oppgaver og ansvar fra staten til de nye fylkeskommunene.

Utvalgets rapport som har fått navnet: *Regionreformen – desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene* ble overlevert til Kommunal- og moderniseringsministeren 01.02.2018. KMD har sendt rapporten på høring i brev av 09.02.2018 med høringsfrist 09.05.2018 (vedlegg 1).

2. Problemstilling

Fylkesutvalget må ta stilling om ekspertutvalgets innstilling samsvarer med fylkeskommunens tidligere innspill knyttet til nye oppgaver for det regionale, folkevalgte nivået. I tillegg bør det gis en generell vurdering av forslagene som er presentert i ekspertutvalgets rapport.

3. Saksopplysninger

3.1 Bakgrunn for ekspertutvalgets vurderinger

Stortinget vedtok i juni 2017 den nye fylkes/regionstrukturen som innebærer at antall fylker reduseres fra 19 til 11. Med unntak av nye Trøndelag som ble etablert 01.01.2018, skal de andre sammenslåingene tre i kraft 01.01.2020. Rogaland sammen med Oslo, Møre og Romsdal og Nordland beholder sin nåværende geografiske avgrensing

I prosessen med regionreformen fram mot juni 2017 er enkelte nye oppgaver

til de nye fylkeskommunene avklart, men det er først med ekspertutvalgets arbeid at temaet for alvor blir satt på dagsorden.

Utvalgets mandat har vært å vurdere overføring av ytterligere oppgaver og ansvar fra staten til de nye fylkeskommunene med oppmerksomhet mot ansvar, oppgaver og myndighet som støtter opp under fylkeskommunens samfunnsutviklerrolle. Utgangspunktet for utvalgets vurderinger er at overføring av oppgaver skal bidra til tydeligere ansvarsfordeling, mer effektiv ressursbruk og bedre tjenester til innbyggere og næringsliv. Utvalget har også lagt generalistkommuneprinsippet til grunn, det vil si at alle fylkeskommunene skal være i stand til å løse de samme oppgavene. Befolkningsgrunnlaget i de nye regionene spriker svært mye fra Viken (1,15 mill.) til de nordnorske fylkene (Nordland og Troms/Finnmark) begge med om lag 240 000 innbyggere. Rogaland var det fjerde største fylket i Norge før ny struktur ble vedtatt i juni 2017. Det er fylket fortsatt, og har en befolkning som er på gjennomsnittet av de 11 nye fylkene/regionene (ca 475 000 innbyggere).

Ekspertutvalget har videreutviklet retningslinjene fra Oppgavefordelingsutvalget (oppnevnt 1998) for fordeling av oppgaver mellom forvaltningsnivåene og vurdert oppgaver og ansvar etter følgende fem retningslinjer:

1. *Oppgaver bør legges så nært innbyggerne som mulig, men på et så høyt nivå som nødvendig for å sikre en kostnadseffektiv oppgaveløsning.*
2. *Det myndighetsorgan som er tillagt ansvar og beslutningskompetanse for en oppgave, skal også ha fagmiljøet tilknyttet oppgaven og ansvaret for å finansiere utgiftene til oppgaveløsningen.*
3. *Oppgaver som krever utøvelse av politisk skjønn og vurdering bør legges til folkevalgte organer.*
4. *Oppgaver som krever stor grad av samordning, og/eller oppgaver som har store kontaktflater med hverandre, bør legges til samme forvaltningsorgan.*
5. *Oppgaver som av ulike årsaker ikke skal la seg påvirke av lokalpolitiske forhold, bør være et statlig ansvar. Staten bør ha ansvaret for oppgaver som forutsetter et nasjonalt helhetsgrep for god oppgaveløsning.*

Ekspertutvalgets videre tilnærming til mandatet er å bygge opp under de oppgaver og roller fylkeskommunene allerede har som tjenesteyter, samfunnsutvikler, planmyndighet og som bindeledd i forvaltningen mellom kommuner og staten. Det er særlig tre store politikkkfelt der fylkeskommunene, etter utvalgets mening, bør ha oppgaver og handlingsrom til å bygge opp en sterk og tydelig regional politikk:

- *Arealbruk, naturverdier, miljø/klima og samferdsel*
- *Virkemidler for næringsutvikling og kompetanse*
- *Virkemidler og tjenesteoppgaver som er viktige for folks helse, trivsel og levekår*

3.2 Utvalgets forslag til nye oppgaver for fylkeskommunen

Med utgangspunkt i mandatet og den faglige tilnærmingen til oppdraget som er skissert i kap. 3.1, har utvalget vurdert den mulige framtidige oppgaveporteføljen for fylkeskommunene for fem hovedområder. Etter en gjennomgang av dagens oppgavefordeling og drøfting av de nye fylkeskommunenes muligheter for å løse nye oppgaver, foreslår ekspertutvalget følgende:

Næring, kompetanse og integrering

- Oppdragsgiveransvar for minst halvparten av det offentliges midler som i dag forvaltes av Innovasjon Norge. Eierandel i Innovasjon Norge på mellom 50 og 66%.
- Ansvar for oppgavene og virkemidlene som i dag ligger til Selskapet for industrivekst SF (Siva). Siva nedlegges.
- Ansvar for om lag halvparten av det offentliges innsats for næringsrettet forskning som i dag ligger til Forskningsrådet. Midlene forvaltes etter modell av regionale forskningsfond
- Ansvar for Regionalt næringsprogram som i dag ligger til Fylkesmannen. Midlene til investeringer og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlene) overføres fra Landbruks- og matdepartementet til fylkeskommunene som gir oppdrag til Innovasjon Norge.
- Ansvar for oppgavene og virkemidlene som i dag ligger til Distriktssenteret. Distriktssenteret nedlegges.
- Ansvar for om lag halvparten av midlene over tilskuddsordningen Arktis 2030 som involverer nordnorske aktører overføres til fylkeskommunene i Nord-Norge. Ansvaret ligger i dag til Utenriksdepartementet. Utvalget mener staten bør vurdere å gi fylkeskommunene i Nord-Norge et mer aktivt og formelt ansvar for å delta og forberede møter i Arktisk Råd.
- Ansvar for oppgavene og virkemidlene knyttet til karriereveiledning som i dag ligger til Kompetanse Norge og NAV.
- Ansvar for å legge til rette for og finansiere opplæring og utdanningstiltak som ikke er finansiert over ordinære bevilgninger til universiteter og høyskoler eller over fylkeskommunenes budsjetter til videregående opplæring og fagskoler. Det omfatter blant annet ansvar for ulike tilskudd som i dag ligger til Kompetanse Norge. Nasjonale oppgaver i Kompetanse Norge kan overføres til Utdanningsdirektoratet. Kompetanse Norge nedlegges.
- Ansvar for store deler av oppgavene som i dag ligger til IMDi, herunder veiledning av kommunene, utbetaling av tilskudd til kommunene, kompetansetiltak og bosetting. Utbetaling av integreringstilskuddet og gjenværende oppgaver av nasjonal karakter kan overføres til ansvarlig departement. IMDi nedlegges.

Samferdse!

- Ansvar for kjøp av fylkesinterne togruter og kjøp av togruter mellom henholdsvis Østfold/Akershus/Buskerud, Telemark/Vestfold, Hedmark/Oppland og Oslo, som i dag ligger til Jernbanedirektoratet. Ansvar for grenseoverskridende togruter forutsetter et nært samarbeid mellom fylkeskommunene, for eksempel ved at Østfold, Akershus og Buskerud tar et vertskommuneansvar som det største jernbanefylket.
- Ansvar for forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd som i dag ligger til Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

Klima, miljø og naturressurser

- Ansvar for klima- og miljøoppgavene som i dag ligger til Fylkesmannen, med unntak av forurensingsområdet og oppgaver knyttet til kontroll, tilsyn og klage.

- Fylkeskommunen får et regionalt samordningsansvar på klimaområdet knyttet til oppfølgingen av klimaloven.
- Myndighet til å fatte vedtak om konsesjon til utbygging av vannkraft på 1-10 MW og vindkraft over 1MW/fem turbiner som i dag ligger til NVE. Fylkeskommunen kan benytte NVE i saksbehandlingen.
- Ekspertutvalget stiller seg bak Nærings- og fiskeridepartementets forslag om å overføre ansvar og myndighet innen akvakultur med tare/vannlevende planter. For øvrig foreslås ingen endringer/overføring av oppgaver innen akvakultur.

Kultur og kulturminnevern

- Ansvar for prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner og arrangementer av lokal eller regional karakter som i dag ligger til Norsk Kulturråd.
- Ansvar for samtlige institusjoner innenfor kapittel 323 *Musikk og scenekunst*, post 60 *Landsdelsmusikerne i Nord-Norge*, post 71 *Region-/landsdelsinstitusjoner* og post 73 *Region- og distriktsopera* som i dag ligger til Kulturdepartementet. Fra post 70 under samme kapittel overføres Den Nationale Scene og Bergen Filharmoniske Orkester. Flertallet av tilskuddene som finansieres over post 78 under samme kapittel, foreslås også overført.
- Ansvar for flertallet av museer som finansieres over kapittel 328 *Museum og visuell kunst*, post 70 *Det nasjonale museumsnettverket*. Flertallet av tilskudd som i dag finansieres over post 78 under samme kapittel, foreslås også overført.
- Ansvar for investeringsmidler tilhørende ovennevnte institusjoner innen musikk, scenekunst og museum som i dag ligger til Kulturdepartementet (kapittel 322 *Bygg og offentlige rom*, post 70 *Nasjonale kulturbygg*).
- Ansvar for forvaltning av spillemidler til kulturbygg, Den kulturelle skolesekken, Musikkutstøttsordningen, Ordningen for innkjøp av musikkinstrumenter, Aktivitetsmidler kor, Krafftak for sang og Ordningen for historiske spill som i dag ligger til Kulturdepartementet.
- Ansvar for forvaltning av spillemidler på biblioteks-, arkiv- og museumsfeltet som i dag ligger til Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og Kulturrådet. Spillemidlene til idrettsanlegg i kommunene foreslås fordelt direkte til fylkeskommunene uten forutgående behandling i Kulturdepartementet.
- Ansvar for hovedmengden av førstelinjeoppgavene på kulturminnefeltet som i dag ligger til Riksantikvaren. Ansvar for relevante tilskuddsordninger foreslås lagt til fylkeskommunene.

Helse og levekår

- Ansvar for folkehelseoppgavene som i dag ligger til Fylkesmannen, med unntak av oppgaver knyttet til tilsyn. Ansvar for tilskuddsordninger med relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid som i dag ligger til Helsedirektoratet og Fylkesmannen.
- Ansvar for pedagogiske-psykologiske støttetjenester (PPT) som i dag ligger til Statped, og overta ansvaret for veiledning og støttetjenester overfor kommunene. Ansvar for statens spesialskole i Skådalen foreslås overført til Oslo kommune som må ivareta et landsdekkende tilbud. Øvrige oppgaver i Statped kan overføres til Utdanningsdirektoratet. Statped nedlegges.
- Ansvar for barnevernsinstitusjoner, fosterhjem og adopsjon som i dag ligger til Bufetat. Ansvar for omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere under

femten år forblir statlige. Bufetat legges ned. Bufdir beholdes som fagdirektorat for barnevernet.

- Ansvar for familievernet som i dag ligger til Bufetat.

I tillegg til disse fem hovedtemaene har ekspertutvalget også sett nærmere på følgende tema: spesialisthelsetjenesten, regional planlegging, planjuridisk veiledning av kommunene og samordning av innsigelser og meglingsprosesser i plansaker.

Spesialisthelsetjenesten

Utvalget drøfter den fylkeskommunale modellen for sykehusdrift (fram til 2002) og den statlige foretaksmodellen som er praktisert etter at staten overtok spesialisthelsetjenesten fra 2002. Utvalget ser klart behovet for en nærmere diskusjon av spørsmålet om ansvaret for drift av spesialisthelsetjenesten og anbefaler at organiseringen av sykehusene vurderes på nytt.

Regional planlegging

Gjennom Stortingets behandling av Meld. St.22 (2016-2017) og Prop. 84 S (2016-2017) om regionreformen ble det besluttet å *vurdere hvordan regional planlegging kan gjøres mer forpliktende for regionalt folkevalgt nivå, for kommunene og for de regionale statlige aktørene som deltar i prosessene.*

Fylkeskommunen har en krevende samordningsoppgave på grunn av den sterke sektorlogikken hos de statlige fagorganene. I tillegg framstår dagens bestemmelser om regional planlegging i Plan- og bygningsloven som lite forpliktende. Dette innebærer at de begrensede rettslige rammene for innholdet i og virkningen av regionale planer kan gi uklare signaler med tanke på fylkeskommunens rolle og ansvar.

Regional planlegging er et verktøy for å løse sammensatte problemstillinger.

Utvalget mener dette bør utnyttes bedre og foreslår følgende:

- Å tydeliggjøre og forankre statens plikt til deltakelse i og oppfølging av regionale planer i Plan- og bygningsloven.
- Å vurdere hvordan Fylkesmannen kan innta en tilsynsrolle overfor statlige etater med hensyn til faktisk deltakelse i planprosesser og oppfølging i tråd med Plan- og bygningsloven.
- Å utvikle fastere prosedyrer for å sette samfunns mål for konseptvalg-utredningsarbeidet (KVU) i den innledende idfasen i KS-systemet, og for tilsvarende prosesser for vurdering av andre store statlige investeringer. Utvalget mener at regionale myndigheter må delta i utarbeidelsen av samfunns mål for alle større statlige investeringsprosjekter.
- At regionale planbestemmelser videreutvikles og formidles som et virkemiddel for en langt større bredde av temaer enn hvordan det brukes i dag.
- At det i Plan- og bygningsloven åpnes for at fylkeskommunen (etter anmodning fra aktuelle kommuner eller pålegg fra staten) i tillegg til staten kan tre inn i myndigheten til kommunestyret og utarbeide plan etter bestemmelsene for kommunal plan med juridisk bindende virkning. Dette er aktuelt for særskilte geografiske områder eller problemstillinger, eller for gjennomføring av viktige statlige eller regionale utbyggings-, anleggs- eller vernetiltak som strekker seg over flere kommuner.
- At staten aktivt bruker muligheten til å gi tydelige nasjonale forventninger til regional planlegging som virkemiddel for gjennomføring av nasjonal politikk.

- Å gjennomgå sektorlover med sikte på bedre harmonisering med Plan- og bygningsloven.

Planjuridisk veiledning av kommunene

Fylkeskommunen har et lovpålagt ansvar for veiledning om plansystemet og planprosessene, mens Fylkesmannen er gitt ansvar for planjuridisk veiledning av kommunene. Gjennom ledelse av regionalt planforum har fylkeskommunen, sammen med Fylkesmannen, ansvar for å sikre helhetlige løsninger i konkrete plansaker.

Når det gjelder forholdet mellom veiledning og kontroll/tilsyn/klage, mener utvalget at det vil styrke Fylkesmannens kjernefunksjoner dersom det juridiske veiledningsansvaret overføres til fylkeskommunene. Det vil rendyrke den uavhengige posisjonen til Fylkesmannen og styrke habiliteten i gjennomføring av kontroll, tilsyn og klage-behandling overfor kommunene. I tillegg til ansvaret for den planjuridiske veiledningen, foreslås det også at innsigelsesmyndighet knyttet til dette overføres til fylkeskommunen.

Samordning av innsigelser og mekling i plansaker

Det er Fylkesmannen som har og har hatt denne rollen (gjelder forsøket med samordning av statlige innsigelser i perioden 2013-2017). Utvalget mener at Fylkesmannen, som statens representant i fylket, har en legitimitet overfor andre statsorganer som fylkeskommunen ikke har og foreslår derfor at ansvaret fortsatt skal være hos fylkesmannen.

For nærmere vurderinger og konkrete begrunnelser for forslagene vises til selve hovedrapporten på

<https://www.regjeringen.no/contentassets/2ac32be8629541259acade7d15d9451e/regionreform---rapport-fra-ekspertutvalget.pdf>. Rapportens sammendrag foreligger som vedlegg 2.

Etter at høringen av rapporten er avsluttet 09.05.2018, vil regjeringen legge fram saken for Stortinget som vil vedta den endelige oppgaveoverføringen. KMD har ikke skissert noen detaljert tidsplan for denne prosessen, men stortingsbehandling kan neppe skje før høsten 2018. Ekspertutvalget legger til grunn at tildeling av nye oppgaver som hovedregel skal skje i lov eller i forskrift med hjemmel i lov. Dette betyr at forslagene til endring vil bli sendt på høring på ordinær måte før de fremmes for Stortinget. Forslag som ikke krever omfattende lov- og forskriftsendringer, men i hovedsak er av budsjetteknisk karakter, bør i hovedsak kunne overføres fra 2020. På områder som vil kreve særlig omfattende lovendringer, vil overføring av oppgaver kunne skje fra 2021.

Dersom ekspertutvalgets tilråding blir fulgt opp politisk, vil det bety at ca 4760 statlige årsverk blir berørt. 75% av disse er knyttet til Bufetat og ytterligere 15% er knyttet til Statped. Økonomisk vil utvalgets tilråding innebære en overføring i størrelsesorden 23,5 mrd. NOK fra staten til fylkeskommunene som i dag har samlede brutto driftsutgifter på ca 75 mrd. NOK (2016). En oppgaveoverføring av

slike dimensjoner innebærer også store endringer i geografisk lokalisering av offentlige arbeidsplasser med dertil hørende personalmessige utfordringer. Utvalgets forslag innebærer at fylkeskommunene får forvaltningsansvar for relevante tilskudds- og prosjektmidler innenfor de oppgaveområdene som foreslås overført, og som i dag er lagt til departementer, direktorater og fylkesmannen. Dette betyr også at fem statlige institusjoner legges ned (IMDi, Kompetanse Norge, Statped, Distriktssenteret og Siva). I tillegg nedlegges Bufetat.

4. Fylkesrådmannens vurdering

Etter fylkesrådmannens vurdering har ekspertutvalget utført et grundig, systematisk og godt faglig forankret arbeid. Vurderingene og anbefalingene blir styrket av at utvalget har hatt et definert sett av retningslinjer i bunn. Det er imidlertid en svakhet ved prosessen med regionreformen at rapporten fra ekspertutvalget kommer etter at fylkestingene gjorde vedtak om sammenslåinger i 2016. Hvis rapporten og stortingsbehandlingen hadde kommet før prosessen med framtidig fylkesstruktur, ville det ha blitt en mer realistisk diskusjon der oppgaver og struktur kunne vært sett i sammenheng.

Fylkesrådmannen støtter utvalgets vurdering av at den betydelige veksten og fragmenteringen av den statlige forvaltningen de senere år, særlig i direktorater og direktoratslignende enheter, er en stor utfordring for fylkeskommunene i forhold til å utøve sin samordnende bindeleddsfunksjon mellom kommunalt og statlig nivå. Dersom utvalgets tilrådinger blir fulgt opp av Stortinget, vil dette innebære en klar styrking av fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør, i første rekke gjennom desentralisering av makt, tydeliggjøring av politisk ansvar og overføring av en rekke økonomiske virkemidler. De oppgaver som nå foreslås overført samsvarer i all hovedsak med det som Rogaland fylkeskommune tidligere har signalisert til KMD. Det siktes her i første rekke til det såkalte «forventningsbrevet» fra de tre fylkesordførerne på Vestlandet av 15.03.2016 (vedlegg 3) og fylkesrådmannens innspill til KMD/ekspertutvalget av 24.08.2017 (vedlegg 4).

I tillegg til å overføre 4760 årsverk må fylkeskommunene ytterligere styrkes med personellressurser for å kunne ivareta de nye oppgavene. Dette medfører flere nyansettelser og et betydelig omorganiseringsarbeid. Fylkesrådmannen forutsetter at både overgangsutgifter og permanente utgifter knyttet til nye oppgaver blir fullfinansiert.

Fylkesrådmannen har følgende kommentarer til hovedtemaene:

Næring, kompetanse og integrering

Næring

Fylkesrådmannen støtter ekspertutvalgets innstilling om å utvide det fylkeskommunale eierskapet i Innovasjon Norge (IN). Utvalget foreslår også at fylkeskommunene bør få oppdragsgiveransvar for minst 50 % av nærings- og innovasjonsmidlene som det offentlig i dag bevilger til IN. Det vil gjøre regionene i stand til i større grad å støtte prosjekter som er i samsvar med regionale planer, strategier og fortrinn.

Fylkesrådmannen støtter ekspertutvalgets forslag om å overføre Sivas virksomhet til fylkeskommunen, men ser et behov for et overordnet organ som kan koordinere

og samordne aktivitet, kompetanseutvikling og samarbeid på tvers av fylkene. Dersom det blir vurdert at Siva skal beholde enkelte av sine nåværende virksomheter, ser vi det mest naturlig at Siva fortsatt får ansvar for eiendomsvirksomheten.

Forslaget om å overføre 50% av midlene til innovasjon i offentlig sektor til Regionalt forskingsfond støttes. Dette gir rom for å tilpasse den regionale forskingsaktiviteten og innovasjonskraften til regionale muligheter og utfordringer, og bygger opp om fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler.

Fylkesrådmannen støtter forslaget om at ansvaret for de bedriftsretta investeringsmidlene i landbruket (IBU) overføres til fylkeskommunen. I dag er det Landbruks- og matdepartementet via Fylkesmannen og det regionale landbruks-partnerskapet som gir oppdrag til Innovasjon Norge-Rogaland. Det at ansvaret overføres, gjør at det blir ett regionalt partnerskap, ikke to som i dag. Fylkesrådmannen støtter også forslaget om at ansvaret for regionalt næringsprogram i landbruket overføres til fylkeskommunen. Stortinget vedtok i 2017 at midlene til utrednings- og tilretteleggingstiltak i landbruket (UTM) skal overføres til fylkeskommunene fra 2020. I sum vil disse grepene bidra til at landbruket blir en mer integrert del av den regionale næringspolitikken.

Fylkesrådmannen støtter forslaget om at Distriktssenteret blir lagt ned, og at fylkeskommunen får overført utviklings- og veiledningsoppgavene. Det presiseres imidlertid at Distriktssenteret har hatt en viktig oppgave med å samle kunnskap om bygde- og distriktutvikling fra hele landet og har bygd opp en stor og omfattende kunnskapsbase. Fylkesrådmannen anbefaler at denne ikke legges ned, men driftes og videreutvikles av for eksempel KMD.

Kompetanse

Ekspertutvalgets forslag om økt fylkeskommunalt ansvar for karriereveiledning kan bidra til at det etableres karrieresenter med tilstrekkelig kapasitet i alle fylker for å styrke den voksne befolkningens tilgang til profesjonell karriereveiledning, slik det ble foreslått i NOU 2016:7 *Norge i omstilling – karriereveiledning og individ og samfunn*. Dette kan også være en fordel dersom fylkeskommunen får en lovpålagt plikt til å sørge for et tilstrekkelig tilbud om karriereveiledning til alle over 19 år, slik det også ble foreslått i samme NOU.

Fylkesrådmannen mener det er fornuftig at fylkeskommunen får ansvar for kompetansepolitiske virkemiddel som betinger nærhet til aktørene, bedre lokalkunnskap og mulighet til å se tiltak på tvers av kommunene. Dette henger også naturlig sammen med at ansvaret for integrering er overført til Kunnskapsdepartementet.

Fylkesrådmannen støtter også at det lages en utredning om ansvar for tilskuddsordningene innenfor arbeidsmarkedsopplæring og bedriftsintern opplæring, som i dag ligger til NAV.

Integrering

Dagens fylkeskommuner har allerede formelt ansvar i integrerings- og mangfoldsarbeidet når det gjelder videregående opplæring. Formell kunnskap og utdanning er en nøkkel til arbeidslivet også for flyktninger og asylsøkere.

Ekspertutvalget foreslår en styrking av de nye fylkeskommunenes integrerings- og mangfoldsarbeid med formell forankring ved at de overtar de fleste av IMDis oppgaver.

Integrerings- og mangfoldsarbeidet vil bli en viktig del av de nye fylkeskommunenes ansvar som regionale utviklingsaktører og vil sikre en god samordning mellom statlige, fylkeskommunale og kommunale oppgaver og tjenester til flyktninger, asylsøkere og arbeidsinnvandrere.

De synspunktene som ledende europeiske regioner fremmer er helt i tråd med de forslag ekspertutvalget har foreslått for de nye norske fylkeskommunene, og fylkesrådmannen støtter fullt ut utvalgets synspunkter.

Det er også viktig at arbeidsinnvandrere sikres bedre muligheter for språkopplæring og kunnskap om det norske samfunnet. Dette må bli en del av de nye fylkeskommunenes ansvar innen integrerings- og mangfoldsarbeidet.

Samferdsel

Ved behandling av regionreformen i juni 2017 anmodet Stortinget regjeringen å sørge for at administrasjonen av fylkesvegnettet (deler av sams vegadministrasjon) ble underlagt de nye folkevalgte regionene. Vegdirektoratet fikk høsten 2017 i oppdrag å utrede dette spørsmålet. Ekspertutvalgets omtale av saken er i samsvar med Stortingets vedtak og den pågående reformprosessen.

Når det gjelder kjøp av jernbanetjenester, er utvalgets forslag i tråd med fylkeskommunens tidligere signaliserte ønsker og vilje om å overta ansvaret for kjøp av persontransport på Jærbanen.

Ekspertutvalgets forslag om overføring av oppgaver knyttet til bredbåndsutbygging er i samsvar med de ønsker fylkeskommunen har lagt fram i dialog med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Samferdselsdepartementet ved årlige evalueringer av dagens ordning.

Klima, miljø og naturressurser

Klima

Arbeidet med klima og klimatilpasning påvirker og omfatter en rekke samfunnsområder. Klimautfordringene går på tvers av sektorer og krever derfor samordning og forpliktende samarbeid på tvers av myndigheter, både når det gjelder reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning.

Fylkeskommunen skal gjennom regional planlegging og øvrig myndighets- og virksomhetsutøvelse stimulere og bidra til reduksjon av klimagassutslipp samt økt energiomlegging. Både Fylkesmannen og fylkeskommunen har dessuten et ansvar for veiledning og bistand overfor kommunene med hensyn til helhetlig og regionalt koordinert klimaarbeid. Norsk klimapolitikk er forankret gjennom minst 14 ulike lover, senest gjennom Klimaloven som trådte i kraft 01.01.2018. Mange av lovene har betydning for hvordan arealer disponeres. Ved å overføre klimaoppgavene fra Fylkesmannen til fylkeskommunen, vil koblingen mellom klimautfordringene og regional planlegging bli sterkere. Fylkesrådmannen mener dette er et fornuftig grep. Rogaland fylkeskommune har allerede et betydelig engasjement innen klimaområdet med f.eks. *Regionalplan for energi- og klima*, en egen *klimatilpasningsplan* under utarbeidelse, ledelse av miljøstyringsnettverket *Klimapartnere Rogaland* og en egen *klimakoordinator* i sentraladministrasjonen.

Miljø

Fylkeskommunene fikk overført enkelte miljørelaterte oppgaver ved Forvaltningsreformen i 2010; deler av vilt-, innlandsfisk- og selforvaltningen samt noen oppgaver knyttet til friluftsliv og inngrep i vassdrag. Miljøforvaltningen på regionalt nivå framstår nå som svært fragmentert. Ekspertutvalget foreslår at Fylkesmannens miljøoppgaver knyttet til forvaltning (vilt, fisk, øvrige arter samt verneområde-forvaltning) og resten av friluftslivsoppgavene overføres til fylkeskommunen. I de store verneområdene i hei- og fjellområdene foreslås det at fylkeskommunen skal lede verneområdestyrene. Dette vil bidra til en mer helhetlig arealforvaltning og villreinforvaltning samt en mer samordnet forvaltning av regionale utviklingsmidler. Samtidig foreslås det at relevante tilskuddsordninger som i dag forvaltes av Miljødirektoratet overføres. Dette er positivt da det bidrar til å styrke fylkeskommunens samfunnsutvikler- og forvalterrolle. Fylkesrådmannen vil understreke at det er svært viktig å reddyke oppgavefordelingen på miljøområdet slik at forvaltning samles til ett organ (fylkeskommunen) og tilsyn, kontroll og klagebehandling samt forurensing samles hos Fylkesmannen. Dette vil gi en mer oversiktlig og konsistent forvaltning enn dagens fragmenterte modell. Forslaget innebærer også at Fylkesmannens innsigelsesmyndighet knyttet til sektoransvaret overføres til fylkeskommunen. Utvalget mener at dette medfører behov for et tonivå-innsigelsesinstitutt der Miljødirektoratet bør gis innsigelsesmyndighet på fagområdene som overføres – etter modell av hva Riksantikvaren har på kulturminneområdet nå. Etter fylkesrådmannens vurdering er dette et fornuftig forslag.

Naturressurser

Når det gjelder akvakulturforvaltning, foreslås det at fylkeskommunen overføres ansvar og myndighet for tare/vannlevende planter. Dette er en oppgave som i dag ligger hos Fiskeridirektoratet. Fylkesrådmannen støtter dette forslaget da det innebærer avveining av ulike arealbruksinteresser gjennom regionalpolitisk skjønn. Ved Forvaltningsreformen i 2010 fikk fylkeskommunen ansvaret for å koordinere behandlingen av akvakultursøknader for laks, ørret og regnbueørret og fatte vedtak om lokalitetsklarering etter Akvakulturloven. Fylkeskommunen fikk samtidig ansvaret for å fremme innsigelser på vegne av havbruksinteresser i kommunale planprosesser. Ekspertutvalget drøfter mulighetene for å delegere mer myndighet til fylkeskommunen innenfor havbrukssektoren da en enklere, mer samordnet og effektiv forvaltningsmodell har vært etterspurt i en årrekke. Utvalget foreslår imidlertid ikke endringer. Fylkesrådmannen er uenig i denne vurderingen og mener at de statlige oppgavene innenfor akvakulturforvaltningen bør overføres til fylkeskommunene.

Etter at fylkeskommunens rolle som konsesjonsmyndighet for små vannkraftverk (mindre enn 1 MW installert effekt) ble overført fra fylkeskommunene til kommunene 01.01.2018, har fylkeskommunen ingen myndighetsfunksjon innen energisektoren. Ekspertutvalget foreslår at fylkeskommunen skal bli konsesjonsmyndighet for små vannkraftverk mellom 1 og 10 MW, en oppgave som i dag ligger hos Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Samtidig foreslås det at fylkeskommunen skal bli konsesjonsmyndighet for en annen av NVEs oppgaver, nemlig vindkraftanlegg over 1 MW/fem vindturbiner. Fylkesrådmannen gir sin tilslutning til dette og forventer at et nytt ansvarsregime vil gi en bedre kobling mellom politikutformingen i regionale planer og energipolitikken.

Kultur og kulturminnevern

Fylkesrådmannen støtter utvalgets vurdering av at fylkeskommunen, bedre enn beslutningstakere på statlig nivå, kan legge til rette for å tilpasse og utvikle det profesjonelle og frivillige kunst- og kulturtilbudet til regionens og lokalsamfunnenes ønsker og behov. Kultursektoren har vært preget av en forståelse av at nasjonal politikk langt på vei er synonymt med statlig politikk, og dermed hva staten gjør, på området. Kommuner og fylkeskommuner har imidlertid et betydelig ansvar og en viktig rolle i kultursektoren. Ekspertutvalget foreslår at en betydelig portefølje av oppgaver på dette området overføres til fylkeskommunene. Den økonomiske rammen anslås til 4,5 milliarder kroner. Dette vil styrke fylkeskommunenes tyngde og rolle i den nasjonale kulturpolitikken i vesentlig grad.

En viktig effekt av at regionene får flere oppgaver og virkemidler på området vil være en bedre dialog med kommunene om felles strategier og prioriteringer. Dette styrker samfunnsutviklerrollen på kulturområdet. I tillegg gir det fylkeskommunene og kommunene flere virkemidler, og dermed større mulighet, til å styrke kultursektoren, og bidra til en bygging av sterke regionale fagmiljø som også står seg i en nasjonal konkurranse. Dette gir også grunnlag for å løfte fram det lokale kulturlivet – den kulturelle grunnmuren - på en god måte. En oppgaveoverføring i tråd med ekspertutvalgets forslag vil også forenkle kontakten og samarbeidet mellom ulike regionale institusjoner/kulturaktører/produsenter og det offentlige.

Kulturinstitusjoner

Utvalget mener finansieringsansvaret for samtlige institusjoner innenfor post 60 Landsdelsmusikerne i Nord-Norge, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og 73 Region- og distriktsopera bør overføres til fylkeskommunene. For Rogaland gjelder dette Haugesund teater, Rogaland teater, Stavanger symfoniorkester og Opera Rogaland.

Utvalget foreslår videre at ansvaret for flertallet av museer som finansieres over kapittel 328 *Museum og visuell kunst*, post 70 *Det nasjonale museumsnettverket* bør overføres til fylkeskommunene. For Rogaland gjelder dette Dalane folkemuseum, Jærmuseet, Museum Stavanger, Ryfylkemuseet og Haugalandmuseene.

Ved å få ansvar for disse oppgavene vil fylkeskommunene få grunnlag for en langt mer kraftfull rolle, både som eier og tilskuddsgiver overfor institusjonene. Ved at også institusjonene tydelig inngår i det regionale nivåets ansvarsområde, vil dialogen både med institusjonene og med øvrige tilskuddsparter/vertskommuner om strategisk utvikling og behov kunne styrkes vesentlig. Ekspertutvalget påpeker også at det delte ansvaret, særlig for tilskudd på kulturområdet, ikke er i tråd med det finansielle ansvarsprinsippet for offentlig oppgaveløsning.

Det er viktig å slå fast at institusjoner med regionalt eierskap/finansiering også er en del av den nasjonale kulturpolitikken og har en nasjonal rolle. Innenfor rammen av en nasjonal kulturpolitikk er det ingen motsetning mellom det å ha et nasjonalt ansvar og det å være regionalt finansiert. Det er det overordnede strategiske og økonomiske ansvaret som foreslås overført til fylkeskommunene. De berørte institusjonene er i hovedsak egne rettssubjekter med egne styrer og administrasjon for virksomheten, og en overføring av tilskuddsansvaret vil i seg selv ikke endre

styringslinjene. Prinsippet om armlengdes avstand gjelder like fullt for fylkeskommunen som for staten, og utvalget presiserer at en overføring av tilskuddsansvaret til fylkeskommunene ikke skal innebære politisk innblanding i de berørte institusjonenes eller tiltakenes kunstneriske og faglige innhold.

Kulturbygg

Utvalget foreslår at fylkeskommunene får det samlede ansvaret for investeringsmidler til kulturbygg. Forslaget gir muligheter til å se spillemidlene til regionale kulturbygg og investeringsmidlene til nasjonale kulturbygg i sammenheng. Dette vil styrke det regionalpolitiske handlingsrommet, i dialog med kommunene, til å bygge regional infrastruktur i tråd med lokale behov og forutsetninger.

Kulturrådet

Utvalget foreslår en overføring av ansvar for prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner og arrangementer av lokal eller regional karakter og som i dag ligger til Norsk Kulturråd. Fylkesrådmannen støtter ekspertutvalgets forslag på dette området. Det er samtidig viktig at Kulturrådets rolle som en nasjonal konkurransearena opprettholdes, men rendyrkes til å gi prosjektbasert støtte til tiltak innenfor det frie, profesjonelle feltet.

Spillemidler - bibliotek, arkiv og museum

Utvalget foreslår at ansvar for forvaltning av spillemidler på biblioteks-, arkiv- og museumsfeltet som i dag ligger til Nasjonalbiblioteket, Arkivverket og Kulturrådet, overføres til fylkeskommunene. Forslaget understøtter og forsterker den rollen fylkeskommunene etter Bibliotekloven allerede har for å ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling. Det vil også styrke rollen som utviklingsaktør på museumsfeltet. Fylkesrådmannen slutter seg til forslaget.

Andre tiltak som finansieres av spillemidler

Utvalget foreslår at ansvar for forvaltning av spillemidler til Den kulturelle skolesekken, Musikkutstøtningen, Ordningen for innkjøp av musikkinstrumenter, Aktivitetsmidler kor, Krafttak for sang og Ordningen for historiske spill som i dag ligger til Kulturdepartementet, overføres til fylkeskommunene. Fylkesrådmannen støtter forslaget, og mener dette vil kunne gi grunnlag for gode regionale synergier.

Filmfeltet er ikke omtalt av ekspertutvalget, og fylkesrådmannen mener det god grunn til å implementere de prinsipielle linjene også på dette feltet. Det er en allerede godt forankret regional oppgave.

Idrett

Fylkeskommunene har ansvar for å vurdere og prioritere søknadene til idrettsanlegg i kommunene. Utvalget mener ikke det er noen grunn til å endre nåværende ansvarsfordeling. Imidlertid stiller utvalget spørsmål ved behovet for at KUD årlig skal fastsette de fylkesvise rammene til idrettsanleggene til kommunene på bakgrunn av godkjent søknadssum, antall og anleggsdekning. Utvalget foreslår en modell der spillemidlene til idrettsanlegg i kommunene fordeles direkte til fylkeskommunene uten forutgående behandling i departementet, og at kriteriene for

fordeling mellom fylkeskommunene endres slik at folketall og befolknings sammensetningen tillegges høyere vekt.

Fylkesrådmannen støtter utvalgets anbefaling, og slutter seg til at dette vil forenkle forvaltningen av midlene. Fylkesrådmannen er av den oppfatning at ordningen i større grad enn i dag kan tilpasses regionale behov, for eksempel ved at fylkene, om de vurderer det hensiktsmessig, fritt kan disponere en andel av det årlige tilskuddet til fortløpende saksbehandling av anlegg for egenorganisert aktivitet, eller innovative anleggstyper som det innenfor dagens rammer ikke gis rom for. De lokale behov og prioriteringer vil variere, og regionene vil kunne balansere behovene både til den organiserte og egenorganiserte aktiviteten. Det er derfor viktig at handlingsrommet for regionale tilpasninger styrkes. Det vil også være viktig at kriteriene for fordeling av spillemidler til idrettsanlegg vurderes på nytt. Fylkesrådmannen mener det er nødvendig med en helhetlig vurdering og utredning av hva som påvirker anleggsbyggingen i kommunene, og ikke bare peke på ett element i fordelingsnøkkelen.

Kulturminner

Ekspertutvalget anbefaler at store deler av Riksantikvarens førstelinjeoppgaver overføres til fylkeskommunene. Utvalget mener at Riksantikvaren fremdeles bør være fredningsmyndighet og klageorgan for vedtak fattet i fylkeskommunene, beholde innsigelsesmyndighet, og ha ansvar for særlig viktige nasjonale oppgaver. Riksantikvaren og Kulturminnefondet forvalter betydelige statlige tilskuddsmidler, og det anbefales at ansvar for en rekke av disse ordningene overføres. Riksantikvaren og Klima- og miljødepartementet har lagt opp til at dette skal gjelde Riksantikvarenes midler til tekniske og industrielle kulturminner, fartøyvern og bevaringsprogrammene for arkeologiske kulturminner og bergkunst. Kulturminnefondets midler er ikke foreslått overført. I tidligere stortingsmeldinger om Regionreformen har Riksantikvaren vært blant de statlige aktørene som har gått lengst i å foreslå overføring av oppgaver til fylkeskommunene, og ekspertutvalgets forslag er i stor grad i tråd med disse.

Fylkesrådmannen mener at det er hensiktsmessig at Riksantikvaren fortsatt har ansvar for særlig viktige nasjonale oppgaver, er klageorgan for vedtak fattet i fylkeskommunene, og beholder innsigelsesmyndighet. Den måten regional plan benyttes på i dag gjør at dette ikke er et tilstrekkelig kraftfullt virkemiddel for å sikre verneinteresser, herunder kulturminneinteresser. Det bør derfor vurderes om regional plan i større grad kan utnyttes til å sikre kulturminneinteresser, f.eks. ved at regional planbestemmelse kan gi bindende retningslinjer. Fylkesrådmannen støtter også utvalgets anbefaling om å overføre ansvaret for 'relevante tilskuddsordninger' til fylkeskommunene. Dette vil bidra til en bedre sammenheng mellom lovhjemlet myndighetsutøvelse og økonomisk virkemiddelbruk. En helhetlig regional forvaltning av de økonomiske virkemidlene vil styrke fylkeskommunens regionale samfunnsutviklerrolle.

Helse og levekår

Folkehelse

Fylkesrådmannen er enig med ekspertutvalgets forslag om at Fylkesmannens oppgaver på folkehelseområdet overføres til fylkeskommunene, og at ansvaret for tilskuddsordningene med relevans for fagområdet lokalt og regionalt overføres til

fylkeskommunen. Utvalget forslår også at Fylkesmannen ikke skal føre tilsyn med fylkeskommunenes (og kommunenes) folkehelsearbeid, men foreslår at fylkeskommunene skal føre egenkontroll.

Ekspertutvalget påpeker at Folkehelseloven innebærer at arealutvikling, planlegging, administrasjon og tjenesteyting skal inkludere folkehelse i sine daglige aktiviteter, og at aktører på flere nivåer og i ulike sektorer må samarbeide om målene. I forbindelse med regionreformen og styrkingen av regional planlegging som virkemiddel mener fylkesrådmannen at det er naturlig å gi fylkeskommunene større og mer helhetlig ansvar for folkehelsearbeidet. Det er likevel viktig å påpeke at det tverrsektorielle folkehelsearbeidet bør styrkes på statlig nivå, slik at statlige myndigheter framstår på en enhetlig måte. Helsedirektoratet bør fortsatt kunne fungere som veileder og kunnskapsleverandør overfor fylkeskommunene. I tillegg er det ønskelig at KMD i økende grad inkluderer folkehelse i planarbeidet.

Ekspertutvalget utdyper ikke hvordan fylkeskommunene skal settes i stand til å ta større del av ansvaret for folkehelsearbeidet. Fylkesrådmannen forutsetter imidlertid at det følger med ressurser og at fylkeskommunene settes i stand til å ta imot det økte ansvaret. Når det gjelder tilskuddsordningene, må det utdypes hvorvidt fylkeskommunene vil få anledning til å tilpasse fordelingen av midlene etter regionale og lokale behov, eller om overføringen av ansvar for tilskuddsordningene kun innebærer at fylkeskommunene skal drifte de nasjonale ordningene.

Spesialpedagogisk støtte til skoleelever

Statped tar imot søknader fra kommuner og fylkeskommuner om individbaserte og systembaserte tjenester. Samarbeidet mellom Statped og kommuner praktiseres ulikt. Ifølge Statped kan dette skyldes at en del kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse til selv å kunne ivareta innbyggernes behov for spesialpedagogisk støtte. En vesentlig faktor bør være at spesialpedagogisk kompetanse må etableres nærmest mulig brukerne. Kommunene og fylkeskommunene har i dag ansvaret for PP-tjenesten til egne elever og bør derfor ha det totale fagansvaret for denne brukergruppen. En overføring av Statped til fylkeskommunen, slik ekspertutvalget foreslår, vil også være mer i tråd med prinsippet om å koble sammen fagmiljøer og fagområder nærmere brukergruppene. Statpeds resterende oppgaver (utvikling av læremidler og forskning) bør kunne overføres til Utdanningsdirektoratet og/eller at de ulike høgskoler og universiteter kan ivareta Statpeds oppgaver innen forsknings- og utviklingsarbeid. Fylkesrådmannen støtter ekspertutvalgets forslag om å overføre Statpeds PP-oppgaver til fylkeskommunen.

Barnevern

Bufetats ansvar for fosterhjem foreslås overført fra staten til fylkeskommunen. Fylkesrådmannen ser det som hensiktsmessig at saker bør behandles nærmest brukeren. I små og sårbare kommuner bør en kunne opprette interkommunale barneverntjenester med krav om kompetanse på sentrale områder. Fylkesrådmannen støtter forslaget om at Bufetats ansvar for institusjoner bør overføres fra staten til fylkeskommunen. Videre foreslår utvalget at overføring av ansvaret fra kommunene til fylkeskommunene utredes, slik at fylkeskommunene kan se hele tiltakskjeden i

barnevernet under ett. Dette vil kunne styrke og samle de små fagmiljøene i barnevernet. Fylkesrådmannen støtter ideen om en grundig utredning på dette feltet.

Fylkeskommunene har allerede ansvaret for opplæringen av barn og unge som bor på institusjon. Å samle både ansvaret for omsorgen og ansvaret for opplæringstilbudet (særlig for de barna som bor på institusjon) under samme forvaltningsorgan, vil gi en større mulighet for en helhetlig tilnærming. Når det gjelder barn i fosterhjem, kan større kommuner ha mulighet til å følge opp både omsorg- og opplæringsansvaret.

Fylkesrådmannen støtter en organisering der fylkeskommunene (og eventuelt kommunene) ivaretar utøvelse og drift av barneverntjenestene, og at staten ivaretar overordnede ansvaret for fagutvikling, tilsyn og kontroll. I dag har staten (Buf-etat) både driftet og delvis ført tilsyn med institusjonene, noe som har vært en uheldig kombinasjon. Fylkesrådmannen er enig i at det bør utredes videre om Bufdir skal beholde rollen som et fagdirektorat, på linje med Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet.

Spesialisthelsetjenesten

Fylkesrådmannen støtter utvalgets forslag om å foreta en utredning av tilbakeføring av spesialisthelsetjenesten til regionalt folkevalgt nivå.

Regional planlegging

Ekspertutvalget viser til regionreformens mål om å styrke helhetlig samfunnsutvikling, og at flere av oppgavene som foreslås overført til regionene er «komplekse, sammensatte og grenseoverskridende». Utvalget mener regional planlegging nettopp er et egnet verktøy for slik samordning og støtter regjeringens forslag som nevnt over.

I tillegg foreslår de følgende tiltak:

1. Forankre statens plikt til deltakelse og oppfølging av regionale planer tydeligere i Plan og bygningsloven (pbl), vurdere å gi Fylkesmannen tilsynsrolle overfor statlige etater.
2. Regionale myndigheter må delta i utarbeidelsen av samfunns mål for alle større statlige investeringsprosjekter (KVU).
3. Bruke regionale planbestemmelser som virkemiddel for langt flere tema enn i dag.
4. Gi fylkeskommunen mulighet til å utarbeide plan med juridisk bindende virkning etter bestemmelsene for kommunal plan (etter anmodning fra kommuner eller staten).
5. Staten bør tydeligere formidle sine forventninger til regional planlegging som virkemiddel for gjennomføring av nasjonal politikk.
6. Gjennomgå sektorlover med sikte på bedre harmonisering til pbl.

Utvalget har også omtalt muligheten for at regionale planer kan bli juridisk bindende, og ikke bare retningsgivende. Utvalget mener dette er radikalt og viser til at bruken av regionale planbestemmelser heller kan utvides, jfr. pkt. 3 over.

Fylkesrådmannen støtter utvalgets vurderinger av at regional planlegging er egnet som arena for regional samhandling, tilpasning av statlig politikk til regionale forhold og samordning på tvers av sektorer og forvaltningsnivå. Fylkesrådmannen

er også enig i at regional planlegging i blant kan være krevende, både prosessuelt og ved oppfølging, og at rollen som samfunnsutvikler aktualiserer behovet for å styrke denne planleggingen.

Utvalget følger opp regjeringens ambisjoner om en mer forpliktende regional planlegging og har to forslag på dette området (pkt. 1 og 2 over). Fylkesrådmannen viser til at Rogaland har tradisjon for regional planlegging på komplekse områder med betydelig samordningsbehov, og der planleggingen skjer i et nettverk mellom regionale og statlige aktører, næringslivet og kommunene. Fylkesrådmannen støtter likevel forslaget om klarere signaler overfor statlige sektormyndigheter om forpliktelse og samordning. Vedtatte regionale planer skal legges til grunn for forvaltningen også hos statlige sektormyndigheter, jf pbl. § 8-2, men erfaringer fra eksempelvis vindkraft-saker i Rogaland viser at dette ikke alltid er tilfelle.

Når det gjelder utarbeidelse av konseptvalgutredninger (KVU), er dette opprinnelig et system for økonomisk kvalitetssikring, og skal ikke være et konkurrerende plansystem til Plan- og bygningsloven. Fylkesrådmannen støtter at statlig sektorplanlegging må forholde seg til regional politikk, jfr. over, og at regionale myndigheter har en sentral rolle i KVU-prosesser.

Fylkesrådmannen oppfatter det som konstruktivt at ekspertutvalget oppfordrer til videre utforskning og økt bruk av de mulighetene som allerede ligger innenfor dagens lovverk – når situasjonen tilsier behov for det. Så langt har det ikke vært aktuelt i Rogaland at fylkeskommunen skulle utarbeide juridisk bindende planer – hverken etter regelverk for regional eller kommunal plan. Fylkeskommunen utarbeider retningsgivende regionale planer og deltar ellers i partnerskap og referansegrupper knyttet til kommunalt og interkommunalt planarbeid. Regional planbestemmelse har så langt bare vært brukt i forbindelse med lokalisering av handel. Økende arealkonflikter, kombinert med høye planambisjoner innen eksempelvis klima, trafikkvekst, byutvikling og jordvern, kan imidlertid gjøre det mer aktuelt å ta i bruk regionale planbestemmelser på flere områder.

Fylkesrådmannen støtter ekspertutvalgets forslag om tiltak for å styrke regional planlegging. Forslagene vil ikke løse alle utfordringer den regionale planleggingen står overfor, men er konstruktive og vil gjøre det enklere for regionene å ivareta sin rolle som samfunnsutviklere.

Planjuridisk veiledning av kommunene

Det er naturlig at spørsmålet om overføring av oppgaven med planjuridisk veiledning reises, da fylkeskommunen allerede har det planfaglige veiledningsansvaret etter plan- og bygningsloven. Juridiske problemstillinger er sentrale både ved fylkeskommunens utforming av egne regionale planer, og ved vurderingen av kommunale planer. God og oppdatert planfaglig veiledning forutsetter også tilstrekkelig juridisk kompetanse, inkludert ressurstilgang. Erfaringer med dagens organisering/oppgavedeling er at Fylkesmannen besitter et fagmiljø og en spisskompetanse av stor verdi i forbindelse med planjuridisk veiledning. Fylkesmannens rolle som klageinstans antas å bidra til at slik spisskompetanse bygges opp, men er neppe en nødvendig premisse for planjuridisk veiledning. Slik organiseringen er i dag, er ikke fylkeskommunen rigget med tilsvarende ressurser, og planjuridisk kompetanse er ikke tilgjengelig i det omfang som er ønskelig som grunnlag for den planfaglige veiledningen.

Fylkesrådmannen støtter den foreslåtte oppgaveoverføringen under forutsetning av at det følger med ressurser. Dette vil gjøre fylkeskommunen i stand til å levere mer helhetlige tjenester i sine veiledningsoppgaver.

Samordning av innsigelser og mekling i plansaker

Utvalget foreslår at samordning av statlige innsigelser fortsatt skal ligge til Fylkesmannen. Dette er ikke begrunnet i rapporten, men det er ikke unaturlig at samordning av statlige innsigelser fortsatt ligger til et statlig organ, og at dette fortsatt er Fylkesmannen.

Utvalget foreslår at rollen som mekler i plansaker fortsatt skal ligge til Fylkesmannen. Dette begrunnes blant annet med at det vil være utfordrende at fylkeskommunen vil måtte mekle mellom ulike statlige interesser, men også at man ved en eventuell overføring av oppgaver innen klima, miljø og landbruk oftere vil måtte mekle omkring egne innsigelser.

Med tanke på at meklerin i innsigelsessaker, som utvalget fremhever, bare har en katalysatorrolle, kan ikke fylkesrådmannen se at det vil være mer utfordrende for fylkeskommunen å mekle mellom statlige interesser enn det i dag er for Fylkesmannen.

Det pekes imidlertid også på at Fylkesmannen har opparbeidet en stor legitimitet i rollen som mekler i innsigelsessaker. Dette er riktig og fylkesrådmannen mener Fylkesmannen utfører sitt meklingsoppdrag på en god måte. Fylkesrådmannen anbefaler likevel at spørsmålet om overføring av mekleransvaret tas med i den videre prosessen.

5. Konklusjon

Fylkesrådmannen konstaterer at de fleste av oppgavene som Rogaland fylkeskommune har ønsket overført fra staten ved tidligere anledninger er imøtekommet gjennom ekspertutvalgets anbefalinger. Med utgangspunkt i ekspertutvalgets rapport vil fylkesrådmannen peke på følgende oppgave som i tillegg anbefales overført:

- Fylkeskommunen bør få overført de statlige oppgavene knyttet til akvakulturforvaltning.

Forslag til vedtak:

1. Rogaland fylkeskommune slutter seg til ekspertutvalgets forslag til overføring av oppgaver til de nye fylkeskommunene med følgende merknad:
 - o Rogaland fylkeskommune mener at den statlige delen av akvakulturforvaltningen bør overføres til fylkeskommunen.
2. Rogaland fylkeskommune forutsetter fullfinansiering av oppgavene som blir overført gjennom regionreformen.

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Christine Haver
regionalplansjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.